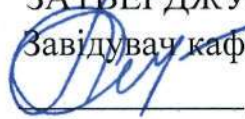

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Наталія СИЗОНЕНКО

«26» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія»

освітньо-професійна програма	<u>«Біотехнології та біоінженерія»</u>
спеціальність	<u>162 Біотехнології та біоінженерія</u>
галузь знань	<u>16 Хімічна та біоінженерія</u>
освітній ступінь	<u>бакалавр</u>
факультет	<u>агротехнологій та екології</u>

Полтава
2020 – 2021 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Біотехнології та біоінженерія спеціальності 162 Біотехнології та біоінженерія. 15 ст.

Мова викладання: державна.

Розробники: Шейко С.В., професор кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін, кандидат філософських наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

Протокол від «26» серпня 2020 року № 1

Схвалено науково-методичною радою спеціальності Біотехнології та біоінженерія

Протокол від « 1 » 28 серпня 2020 року № 1

Голова

(I. КОРОТКОВА)

(підпис)

(ініціал та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин -	90
Кількість кредитів –	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (курс)	I
Семестр	II
Лекції (годин)	16
Практичні (семінарські) (годин)	14
Самостійна робота (годин)	60
Вид семестрового контролю	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної (наукової) програми: навчальні дисципліни гуманітарного циклу.

3. Заплановані результати навчання

1.1. Мета вивчення навчальної дисципліни: надання знань з філософії як світогляду людини, який визначає загальне ставлення людини до світу крізь розуміння світоглядних, пізнавальних, ціннісних і соціальних проблем буття.

Основні завдання навчальної дисципліни: розуміння становлення, розвитку і вирішення найзагальніших проблем людства на протязі розвитку світової філософії, включаючи історію української філософської думки як невід'ємної складової духовної культури людства; формування гуманістичного потенціалу особистості, її високої духовності та загальної культури в умовах розбудови громадянського суспільства в незалежній Україні; оволодіння принципами діалектичного мислення як універсального методу пізнавальної діяльності; розвиток логічного мислення, здатності самостійно аналізувати складні явища суспільного життя; уміння свідомо використовувати наукову методологію в розв'язанні завдань економічної теорії і професійної практики.

Компетентності:

загальні:

K01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

K05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

K09. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові: відсутні.

Програмні результати навчання:

ПР 22. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Філософія як специфічний тип знання.

Походження слова «філософія». Філософія і життя. Соціальні умови формування філософії. Духовні джерела філософії. Співвідношення «людина – світ» як визначальний предмет філософського осмислення. Філософські проблеми і дисципліни. Специфічні особливості філософських знань: загальність (універсальність), сутнісність, світоглядність, універсальна теоретична рефлексія. Основні функції філософії: світоглядна, загальнометодологічна, прогностична (евристична), критична, аксіологічна, гуманістична. Світогляд як духовно-практичний феномен. Поняття світогляду. Основні світоглядні проблеми. Структура світогляду (світовідчуття, світосприймання, світорозуміння, світоусвідомлення). Функціональні складові світогляду (віра, надія, любов). Принципи формування світобачення (монізм, плюралізм, скептицизм, догматизм, раціоналізм, сенсуалізм). Буденний і теоретичний світогляди та їх характерні особливості. Типи світогляду залежно від носіїв, ставлення до історичного прогресу, ознак світовідчуття. Історичність світогляду (міфологія, релігія, філософія). Сучасна світоглядна парадигма. Філософія як теоретична основа світогляду.

Тема 2. Стародавня філософія

Давньоіндійська філософія. Веди, Брахмани, Упанішади. Ортодоксальні школи (санх'я, йога). Неортодоксальні школи (буддизм, джайнізм). Стародавня китайська філософія. Етична філософсько-релігійна доктрина Конфуція. Даосизм. Антична філософія. Основні етапи розвитку. Натурфілософія (мілетська школа). Атомістичне вчення Демокріта. Класичний період старогрецької філософії (софісти, Сократ, Платон, Аристотель). Філософія Епікура та Лукреція Кара. Неоплатонізм.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження

Особливості формування християнської філософії. Патристика (Тертулліан, Августин). Схоластика (Т. Аквінський). Філософський сенс заповідей Христа. Проблема загальних понять у філософії номіналізму та реалізму. Науково-природничі погляди Р. Бекона. У. Оккам про універсали, субстанцію.

Поняття «Відродження». Головні риси філософії Відродження. Гуманізм. Від геоцентризму до егоцентризму. Філософія раннього (італійського) Відродження. Філософія пізнього (північного) Відродження (М. Кузанський, Леонардо да Вінчі, Джордано Бруно, Н. Коперник, Ю. Дрогобич).

Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва

Епоха наукових революцій та її вплив на розвиток філософії. Емпіризм і раціоналізм – основні тенденції у філософії XVII-XVIII ст. Ф. Бекон – засновник емпіричного природознавства. Індуктивний метод Бекона. Раціоналізм Р. Декарта. Основні правила його наукового методу. Раціоналістична філософія Б. Спінози. Філософія французького Просвітництва. Вольтер і Руссо.

Тема 5. Німецька класична філософія

Визначальні особливості німецької класичної філософії. Філософська система І. Канта. Сутність його коперніканського перевороту у філософії. Особливості «Науковчення» Фіхте та «Натурфілософії» Шеллінга. Система філософії Гегеля. Гегелівська діалектика. Гегелівське розуміння історії. Антропологічний матеріалізм Фейєрбаха. Філософія Маркса й Енгельса. Марксистська концепція практики. Неомарксизм (Д. Лукач, А. Грамші, Г. Маркузе).

Тема 6. Сучасна світова філософія

Позитивізм: умови виникнення, предмет дослідження та вихідні ідеї. Неопозитивізм (М. Шлік, Р. Карнап). «Філософія життя» (Ф. Ніцше, З. Фрейд, Л. Бергсон). Екзистенційна філософія (М. Гайдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, А. Камю). Прагматизм як філософська течія

(Ч. Пірс, У. Джемс, Дж. Дьюї). Філософія глобальних проблем (А. Печчеї, А. Браун). Філософія техніки (Ф. Раппе, Ж. Елюль, Л. Мамфорд).

Тема 7. Українська філософія

Дохристиянські витoki української філософії. «Велесова книга». Філософія Києворуської доби. Філософія українського відродження та Барокко (К. Сакович, І. Пзель, Ф. Прокопович, Г. Щербацький). Філософія Г. Сковороди. Філософія Просвітництва й Романтизму в Україні (О. Новицький, Т. Шевченко, П. Юркевич). Соціальна філософія М. Драгоманова, І. Франка. Націософія Д. Донцова. Історіософська концепція В. Липинського. Філософія української діаспори (І. Лисяк-Рудницький, Д. Чижевський).

Тема 8. Онтологія: проблема буття

Поняття «світ». Світ як єдність об'єктивної дійсності і дійсності людських сутнісних сил. Світ як множинна і немножинна цілісність. Основні ознаки світу (буттєвість, всеосяжність, цілісність). Історичний розвиток уявлень про світ. Дофілософське розуміння світу. Знання праукраїнців про сили I стадії світобудови. Розвиток наукових уявлень про світ та його будову. Світ як Всесвіт. Світ Землі. Матеріальний і духовний світ. Сучасні наукові уявлення про принципи організації світу.

Рух як загальний спосіб існування світу. Універсальність руху та його інтерпретації у філософській традиції. Класифікація форм руху. Просторово-часова структура світу. Проблеми першоначал світу (монізм, дуалізм, плюралізм). Суттєві ознаки субстанції (вічність, абсолютність, першопричинність). Матеріальна і духовна субстанції. Матеріалізм та ідеалізм як два домінуючі теоретичні напрями філософії щодо інтерпретації світу. Відносність протиставлення матеріального та ідеального.

Онтологія – метафізика буття. Поняття «буття». Специфічна особливість змісту категорії буття. Концепція буття в історії філософії. Буття як незмінне, нерухоме. (Парменід) і буття як мінливе (Геракліт). Аристотель про різні форми буття. Світ буття Плотіна. Декарт і Лейбніц, Кант і Гегель про буття. Проблема в сучасних концепціях. Багаторівневий характер буття. Основні форми буття (буття тіл, процесів, буття людини, буття духовного, буття соціального).

Людина і буття як «мікро» і «макросвіт». Суперечливість буття людини (тілесне-духовне). Буття і небуття. Проблема сенсу людського буття. Буття людини як буття можливості.

Тема 9. Свідомість

Поняття свідомості як особливої здатності людини. Виникнення і природа свідомості. Наука та релігія про основні підґрунтя свідомості. Проблема «чистої свідомості» (Е. Гуссерль, Ж.-П. Сартр, М. Хайдеггер). Генезис свідомості. Свідомість і мова. Свідомість і праця.

Структура свідомості. Сфери свідомості: пізнавальна, емоційна, мотиваційно-вольова. Рівні психічного життя людини: несвідоме, підсвідоме, надсвідоме. Визначальні ознаки свідомості. Свідомість, практика, досвід. Свідомість і самосвідомість. Функції самосвідомості (самопізнання, самооцінка, саморегуляція). Суспільна свідомість та її форми, функції, взаємозв'язок.

Тема 10. Філософія пізнання.

Теорія пізнання (гносеологія) як сфера філософського знання, її предмет та основні категорії. Проблема співвідношення об'єкта і суб'єкта пізнання (Декарт, Спіноза, Берклі). Гносеологія у філософії Гегеля і філософії марксизму. Основні принципи сучасної наукової гносеології (об'єктивність, пізнаванність, активне творче відображення, єдність теорії і практики, історизм тощо).

Творчість як конструктивний принцип пізнання. Платон, Аристотель про феномен творчості. Проблеми творчості у працях Абеяра, Р. Бекона, Гегеля. Синтезуюча природа творчості. Основні форми творчості. Свобода творчості – основа формування демократичних відносин у суспільстві. Історична і соціокультурна детермінація пізнання. Чуттєвий рівень

пізнання, його форми та особливості. Раціональний рівень пізнання та його форми. Єдність чуттєвого і раціонального рівнів пізнання. Сенсуалізм, раціоналізм. Опосередковане (раціональне) та безпосереднє (ірраціональне) пізнання. Інтуїція. Творча уява. Розуміння. Пояснення. Проблема істини (істина об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна). Істина – процес. Істина – хибність (помилковість). Істина і вірогідність, імовірність. Істина монологічна (наукова) і поліфонічна (філософська). Істина, оцінка, цінність. Знання і мудрість. Рівні знання: віра, гадка, дискурсивне знання, «софійне» знання (мудрість). Критерії істини. Пізнання і практика. Поняття «практика». Форми і рівні практичної діяльності. Гуманістичний зміст практики та її функції.

Тема 11. Логіка та методологія наукового пізнання

Характерні риси наукового пізнання. Поняття наукового методу. Природничо-наукова, гуманітарно-наукова методологія. Діалектика (антична, містико-екзистенційна, гегелівсько-марксистська). Основні принципи, закони та категорії діалектики. Діалектика і метафізика та їх інтерпретація розвитку. Нелінійне розуміння розвитку. Типи екзистенційної методології (феноменологія, герменевтика).

Методологія пізнання як форма організації оптимально-ефективної діяльності людини. Методологія прийняття рішень. Рівні наукового пізнання. Аналіз і синтез. Аналогія й абстрагування. Індукція і дедукція. Моделювання: сутність та класифікація. Аксиоматичний метод та вимоги до нього. Спостереження й експеримент, їх сутність та види. Особливості технічного експерименту. Форми наукового пізнання. Комп'ютерне моделювання мислення.

Тема 12. Філософська антропологія

Людина – універсальний і найвищий предмет філософії. Проблема людського начала. Релігійна модель появи людини. Еволюційна (наукова) концепція походження людини. Роль праці та мови у становленні людини. Основні атрибутивні ознаки людини. Філософська проблема взаємовідношення душі і тіла людини. Феномени тілесності і духовності. Співвідношення біологічного, соціального і духовного в людині. Людина як «діяльна цілісність». Специфіка людської діяльності. Потреби. Інтереси. Людина, індивід, особистість. Сensus життя людини і людства. Людиномірна сутність філософії.

Тема 13. Соціальна філософія

Філософія суспільства. Поняття «суспільство» у філософській традиції. Основні підходи до розуміння суспільства. Натуралістичні, соціопсихологічні концепції суспільства. Теорії соціальної (М. Вебер, Т. Парсонс) та предметної дії (К. Маркс). Суспільство як самоорганізуюча і саморозвиваюча система. Природні умови суспільного буття. Географічне середовище і його роль у житті суспільства. Історичні типи природокористування. Географічний детермінізм та сучасна геополітика. Аграрне виробництво – провідний чинник природокористування.

Демографічні чинники суспільного розвитку. Якісний стан населення. Історичні типи відтворення населення. Закон Мальтуса. Неомальтузіанство і соціальна екологія. Етноекологічне становище України.

Сутність і структура суспільних відносин. Сфери життєдіяльності суспільства. Діяльність як спосіб існування соціального. Розмаїтість поглядів на основи суспільного розвитку. Поняття та структура суспільного виробництва. Фактори суспільного виробництва. Спосіб виробництва матеріальних благ та його структура. Власність: об'єкт і суб'єкт власності та її історичні типи.

Економічні процеси та проблеми відчуження людини. Сучасний економічний стан України та його проблеми. Суб'єкт суспільної дії. Поняття соціальної структури суспільства. Соціальна група та її типи. Історичні форми спільності людей: рід, плем'я, народність. Сім'я, її функції та історичні типи. Нація, її походження та сутність. Духовна природа нації. Нація, етнос. Національний характер, національний дух, національна ідея. Національний менталітет.

Проблема національного і загальнолюдського (націоналізм, інтернаціоналізм, космополітизм). Нація і національна мова. Особливості становлення та розвитку української нації. Українська ментальність. Українські типи людей: гоголівська людина, сквородинська людина, шевченківська людина (М. Шлемкевич). Українська вдача. Соціальна структура традиційного, індустріального та інформаційного суспільства. Соціальна мобільність і соціальна стратифікація. Теорії соціального конфлікту (К. Маркс, Р. Дарендорф). Суспільство як система соціальних відносин та їх типологія. Система регуляції соціальних відносин. Типи соціальних інститутів. Політика як регулятивний механізм функціонування та розвитку соціуму. Політичні відносини. Поняття «політична система суспільства». Структура політичної системи суспільства. Держава: сутність, походження та історичні типи. Функції держави. Інститут влади. Форми правління та форми державного устрою. Політичний режим. Правова держава: ознаки та шляхи її формування в Україні. Парадокси посттоталітарної свідомості. Права людини як філософська проблема. Національна держава. Ідея національної держави у політико-філософських теоріях. Особливості становлення української державності. Якісна характеристика сучасної Української суверенної національної держави. Громадянське суспільство: його поява та основи. Сутність громадських організацій, рухів та їх різновиди на прикладі України. Політичні партії, їх функції та типи. Найвпливовіші політичні партії України. Політична еліта і народ.

Тема 14. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього

Сутність та структура духовного життя суспільства. Поняття культури та її сутнісні начала. Історичність культури. Основні ознаки й властивості культури. Символічна природа культури. Культура і цивілізація. Колоподібні та лінійні концепції розвитку цивілізацій. Плюралізм сучасних культур і цивілізацій. Людиномірна сутність культури. Внутрішня культура і культура спілкування. Діалоговий характер культури. Загальна значущість і елітарність культури. Субкультура. Культура як ціннісне ставлення людини до світу. Естетичні цінності людини. Краса як універсальна цінність. Праця як цінність. Етичне начало в людині. Етика добра як універсальної цінності. Проблема ідеалу, ідеал і утопія. Свобода і відповідальність як цінності сучасної епохи. Гармонія вищих цінностей – добра, істини і краси – як ідеал людського буття.

Діалектика національного і загальнолюдського в культурі. Історія української культури та її особливості. Проблеми сучасного національного відродження і культура сучасної України. Головні тенденції культури ХХ століття. Проблема кризи сучасної культури. Специфіка науки. Генезис науки. Динаміка наукового знання: класична наука – некласична – постнекласична наука. Закономірність розвитку науки. Зміна наукових парадигм. Революції в науці. Нові типи раціональності: взаємовідношення науки – філософії – релігії. Структура науки. Ідеали науки. Етика вченого. Наука як влада і наука як комунікація. Типологія філософських і методологічних проблем сучасної науки. Проблеми типів реальності і детермінізму в сучасній науці. Евристична цінність концепції доповнюваності. Наука як феномен культури. Сучасний стан української науки: досягнення та проблеми. Походження і природа техніки. Історія розвитку інженерної діяльності. Техніка як чинник розвитку сучасної цивілізації. Еволюція взаємовідносин між наукою і технікою.

Техніка як філософське поняття. Основні проблеми філософії техніки. Концепції технологічного детермінізму. Незворотність розвитку техніки. Сутність техноетики. Диференціація інженерної діяльності. Техніка і природа. Загроза техногенних катастроф. Необхідність зміни технологічного світогляду. Екотехнологія. Екологічні ідеали сучасної техніки і технології. Соціальні чинники сучасної технології. Проблема гуманізації сучасного технологічного світу.

Космічно-природна основа людського буття. Синергетичні і системні уявлення про

характер, еволюцію, розвиток людини, суспільства і людства. Людина як чинник розвитку біосфери. Ідея ноосфери (В. Вернадський, С. Ле-Руа, Т.-де Шарден). Глобальні проблеми людства. Імперативи виживання людства: екологічний, моральний. Поняття соціального передбачення і прогнозування майбутнього. Основні науково-теоретичні характеристики соціального прогнозу. Стратегія людства в планетарному масштабі. Завдання переходу від техногенної до антропогенної цивілізації. Глобальне моделювання майбутнього.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	с	с.р.
Тема 1. Філософія як специфічний тип знань.	10	2	2	6
Тема 2. Стародавня філософія.	8	2	2	4
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.	6	2	-	4
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва.	6	-	2	4
Тема 5. Німецька класична філософія.	8	2	2	4
Тема 6. Сучасна світова філософія.	4	-	-	4
Тема 7. Українська філософія.	8	2	2	4
Тема 8. Онтологія: проблема буття.	8	-	2	6
Тема 9. Свідомість.	4	-	-	4
Тема 10. Філософія пізнання.	6	2	-	4
Тема 11. Логіка та методологія наукового пізнання.	4	-	-	4
Тема 12. Філософська антропологія.	6	2	-	4
Тема 13. Соціальна філософія.	8	2	2	4
Тема 14. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього.	4	-	-	4
Усього годин	90	16	14	60

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 1. Філософія як специфічний тип знань.	2
2	Тема 2. Стародавня філософія.	2
3	Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва.	2
4	Тема 5. Німецька класична філософія.	2
5	Тема 7. Українська філософія.	2
6	Тема 8. Онтологія: проблема буття.	2
7	Тема 13. Соціальна філософія.	2
8	Разом	14

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 1. Філософія як специфічний тип знань.	6
2	Тема 2. Стародавня філософія.	4
3	Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.	4
4	Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва.	4
5	Тема 5. Німецька класична філософія.	4
6	Тема 6. Сучасна світова філософія.	4
7	Тема 7. Українська філософія.	4
8	Тема 8. Онтологія: проблема буття.	6
9	Тема 9. Свідомість.	4
10	Тема 10. Філософія пізнання.	4
11	Тема 11. Логіка та методологія наукового пізнання.	4
12	Тема 12. Філософська антропологія.	4
13	Тема 13. Соціальна філософія.	4
14	Тема 14. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього.	4
15	Разом	60

8. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПР 22. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	лекція, бесіда проблемно-пошукового характеру, обговорення навчальних теоретичних питань; робота з навчально-методичною літературою аналітичний, порівняння, узагальнення, виокремлення основного мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання.);	ведення конспекту; опитування, участь у дискусіях; розв'язування тестів; виконання завдань самотійної роботи; усний контроль; самоконтроль; підготовка реферативних доповідей мультимедійними презентаціями 3

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПР 22	100	100	60
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання									
	Ведення конспекту		Опитування, участь у дискусіях		Розв'язування тестів		Виконання завдань самотійної роботи		Реферат, мультимедійна презентація	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
ПР 22	5	8	9	14	4	7	8	14	4	7

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Ведення конспекту (0-2 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	всі питання конспекту розкриті у повному обсязі відповідно до плану з розумінням предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності.
1	конспект не повний, зміст питань, зазначені у плані, занотовані не в повному обсязі, розуміє предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.
0	конспект, очікувані результати навчання відсутні.

Опитування, участь у дискусіях (0-4 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал з розумінням предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності; демонструє вміння критично мислити у сфері професійної діяльності; обґрунтовує власні думки; застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій, наводить необхідні приклади, аргументує їх; активно бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови;
3	здобувач вищої освіти ґрунтовно й послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, з розумінням предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, застосовує теоретичні знання при вирішенні практичних питань і ситуацій з допомогою викладача, наводить необхідні приклади, аргументує їх; бере участь у дискусіях, диспутах; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови;
2	здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень теми з дисципліни, викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; демонструє вміння критично мислити у сфері професійної діяльності пов'язує теоретичний матеріал з практичними вміннями з допомогою викладача; участь у дискусіях, диспутах бере не охоче; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, допускає суттєві помилки, що можуть спотворювати зміст питань; не демонструє вміння критично мислити у сфері професійної діяльності; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів та поєднання теорії з практичними навичками; допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді;
0	відповідь відсутня; здобувач вищої освіти не бере участь у дискусіях; не дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови,

	очікувані результати навчання не демонструє.
--	--

Розв'язування тестів (0-14 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
12-14	Із 14 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 12-14 питань, що демонструє високий рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
9-11	Із 14 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 9-11 питань, що демонструє середній рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
5-8	Із 14 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 5-8 питань, що демонструє достатній рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
1-4	Із 14 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 1-4 питання, що демонструє низький рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
0	Із 14 запропонованих завдань правильної відповіді немає, або тестові завдання здобувачем вищої освіти не вирішувалися, очікувані результати навчання відсутні.

Виконання завдань самостійної роботи (0-2 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	здобувач вищої освіти застосовує навички самостійної роботи, виявляє демонструє високий рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій
1	здобувач вищої освіти застосовує навички самостійної роботи, демонструє достатній рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, завдання самостійної роботи з теми виконані не всі, або мають неточності чи незначні помилки
0	здобувач вищої освіти не застосовує навички самостійної роботи, демонструє низький рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, завдання самостійної роботи не виконані, або виконані неправильно

Реферат, мультимедійна презентація (0-7 балів – реферат, 0-7 балів – презентація)

Кількість балів	Критерії оцінювання реферату
6-7	виконані всі вимоги до написання і захисту реферату; визначена проблема й

	обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; дані правильні відповіді на додаткові питання; в процесі доповіді демонструє високий рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
4-5	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані; на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє середній рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
2-3	є істотні відступи від вимог до реферування, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє достатній рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності.
0-1	реферативна робота не відповідає вимогам до написання, здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє низький рівень розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності, вміння критично мислити у сфері професійної діяльності, або реферативна робота невиконана.

Кількість балів	Критерії оцінювання мультимедійної презентації
6-7	у презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, є власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно із розумінням предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності; здобувач вищої освіти демонструє вміння критично мислити у сфері професійної діяльності; презентація характеризується оригінальністю з дотриманням вимог професійної комунікації.
4-5	презентація має чіткі цілі, відповідні завдання з теми; представляє собою інформацію з різноманітних джерел, структуровану у формі опорного конспекту, зрозумілу для аудиторії; зроблений акцент на важливих питаннях; здобувач вищої освіти демонструє розуміння предметної області, етичних та правових засад професійної діяльності; міння критично мислити у сфері професійної діяльності навички професійної комунікації.
2-3	презентація сфокусована на темі, але не висвітлює її змісту; наявна певна організаційна структура; можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але незначні, питання політичної просвіти і політичної культури громадян не висвітлює, не вибудовує свою діяльність з урахуванням етичних та правових засад професійної діяльності.
0-1	презентація не відповідає вимогам або не виконана, очікувані результати навчання відсутні.

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом
залик.

9. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти					
	Ведення консп.	Усне опитув.	Тести	Самост. робота	Реферат презентація	Разом по темі
Тема 1. Філософія як специфічний тип знань	2	4	14	2	7/7	8
Тема 2. Стародавня філософія	2	4		2		8
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	2	-		2		4
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	-	4		2		6
Тема 5. Німецька класична філософія	2	4		2		8
Тема 6. Сучасна світова філософія	-	-		2		2
Тема 7. Українська філософія	2	4		2		8
Тема 8. Онтологія: проблема буття	-	4		2		6
Тема 9. Свідомість	-	-		2		2
Тема 10. Філософія пізнання	2	-		2		4
Тема 11. Логіка методологія наукового пізнання	-	-		2		2
Тема 12. Філософська антропологія	2	-		2		4
Тема 13. Соціальна філософія	2	4		2		36
Тема 14. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього	-	-		2		2
Разом	16	28	14	28	14	100

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

- Афанасенко В. Філософія : підруч. для вищої школи. 3.вид., перероб. та доп. Х. : Прапор, 2004. 735с.
- Бичко І., Бойченко І., Табачковський В. Філософія : підручник для студентів вищих закладів освіти. 2-е вид., стереотип. К. : Либідь, 2002. 405 с.
- Буслинський В. Філософія : навч. посібник для студ. і аспірантів вищ. навч. закладів. Київський славістичний ун-т. К., 2002. 315с.

4. Варвянський С.М. Методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно – модульною системою (Філософія, логіка, релігієзнавство). Полтава, 2007. 107 с.
5. Воронкова В. Філософія : навчальний посібник. К. : ВД Професіонал, 2004. 460 с.
6. Герасимчук А.А., Шейко С.В. Філософія. К. : Друкарська майстерня, 1999. 187 с.
7. Горак Г.І. Філософія. К. :Вілбор, 1998. 272 с.
8. Ільїн В. Філософія : підручник. В 2-х ч. К. : Альтерпрес, 2002. Ч.1 : Історія розвитку філософської думки / авт. передм. А.А. Мазарак, 2002. 463 с.
9. Киричок О.Б. Філософія: підручник. Полтава : РВВ ПДАА, 2010. 325 с.
- 10.Петрушенко В.Л. Філософія. К. : Каравела, 2001. 448 с.
- 11.Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. К. : ЦУЛ, 2006. 624 с.
- 12.Саух П.Ю. Філософія. К. :ЦУЛ, 2003. 256 с.
- 13.Сілаєва Т.О. Філософія. Тернопіль, Астон, 2003. 216 с.
- 14.Сморж Л. Філософія : навчальний посібник. К. : Кондор, 2004. 414 с.
- 15.Пазенюк В. С. Філософія : навч. посібник. К. : Академвидав, 2008. 280 с.
- 16.Подольська, Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії : філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : навч. посібник. К. : Центр навчальної літератури, Інкос, 2006. 624 с.
- 17.Філософія : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти. К. : Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2001. 444 с.

Допоміжні

1. Бардін, О.М., Владленова, І.В., Годзь, Н.Б. та інш. Практикум з філософії для студентів усіх спеціальностей і форм навчання. Х. : НТУ «ХПІ», 2010. 138 с.
2. Надольний О. Ф. Філософія : курс лекцій. К. : Вікар, 2000. 516с.
3. Петрушенко В. А. Практикум з філософії : навч. посібн. Львів : Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2003. 256с.
4. Ilona Yasnolob, Oleg Gorb, Olena Kalashnyk, Serhii Shejko, Svitlana Pysarenko, Olena Mykhailova (2018). The formation of the efficient system of ecological enterprise. Journal of Environmental Management and Tourism. Volume IX, Issue 5 (29) Fall 2018. [Scopus].
5. Serhii Shejko, Olena Kolodii. Development of entrepreneurship in the context of civilizational dynamics. // Humanities and Social Sciences. Publishing House of Rzeszow University of Technology. – Poland. – vol. XXV, 27 (1/2020). – P. 77–85. 0,5 д.а. [Copernicus]
6. Serhii Shejko, Olena Kolodii. Possibilities of resolving the dilemma «power – knowledge» in the process of the civil society formation in Ukraine. Humanities and Social Sciences. Publishing House of Rzeszow University of Technology. – Poland. – vol. XXV, 27 (3/2020). – P. 129–137. [Copernicus].

Інформаційні ресурси

1. Декарт Р. Метафізичні розмисли. / Р.Декарт Метафізичні розмисли. К., 2000. С. 7-70. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dekart/index.html>
2. Добронравова І.С. Ідеали і типи наукової раціональності. К, 2014 URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dobr-ideal.html>

3. Електронна бібліотека Іхтіка. Багато філософської літератури : книжки, автореферати, дисертації, статті, збірники матеріалів конференцій і дуже багато підручників по філософії. URL : <http://ihtik.lib.ru>